

## SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 25/2008 vp

### Hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2008 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta (HE 135/2008 vp).

##### *Lakialoite*

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan aloitteen:

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 7 §:n muuttamisesta (LA 63/2007 vp — Leena Rauhala /kd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 9 päivänä lokakuuta 2007.

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lakimies Päivi Soitamo ja ylitarkastaja Susanna Grimm-Vikman, sosiaali- ja terveysministeriö
- etuuspäällikkö Suvi Onninen, Kansaneläkelaitos
- asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- lakimies Heli Puura, Toimihenkilökeskujärjestö STTK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ja Suomen Yrittäjät.

#### HALLITUKSEN ESITYS JA LAKI-ALOITE

##### *Hallituksen esitys*

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia. Lain mukainen vähimmäismääräinen päiväraha korotettaisiin nykyisestä 15,20 eurosta päivässä työmarkkinatuen tasoiseksi 21,98 euroon päivässä. Esitys koskee myös Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan vähimmäismäärää. Koska tarkoituksena on, että valtion rahoitusosuus vähimmäismääraisten päivärahojen rahoituksessa säilytetään ennallaan, esityksessä ehdotetaan, että valtion varoista ei rahoitettaisi niitä sairausvakuutuslain mukaisia päivärahoja, joiden määrä on

määräytynyt edeltävän etuuden perusteella ja jotka ovat vähintään vähimmäismäärän suuruisia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

##### *Lakialoite*

Lakialoitteessa ehdotetaan vähimmäismääräisen vanhempainrahan korottamista työttömän peruspäivärahan tasolle.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Perustelut*

Pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelman mukaan lapsiperheiden köyhyyttä vähennetään ja eriarvoistumiskehitykseen puututaan. Hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus alimpien äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahojen sekä erityishoitorahan samoin kuin sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan määrän korottamisesta toteuttaa tätä tavoitetta. Vähimmäismäärien päivärahojen jälkeenjääneisyys on ollut lisäämässä sekä lapsiperheiden että pitkäaikais-sairaiden köyhyysriskiä. Esimerkiksi vuonna 2007 äitiys- ja vanhempainpäivärahaa sai vähimmäismäärän suuruusena 15 prosenttia äideistä.

Vähimmäismääräiset päivärahaetuudet ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti nostettavaksi työmarkkinatuen tasolle. Tasokorotus on merkittävä, koska päivärahojen vähimmäismäärä nousee 380 eurosta noin 550 euroon kuu-kaudessa ja korotus tuo siten 170 euron lisäyksen vähimmäispäivärahalla olevan tuloihin. Samalla on huomattava, että uudistuksen johdosta vähimmäismäärää saavien osuus tulee kasvamaan, koska monien pienituloisten ansiosidonnainen päiväraha jää pienemmäksi kuin nyt säädettävä päivärahan minimimäärä. Uudistus hyödyttää näin paitsi kokonaan ansiotuloja vail- la olevia, myös pienten ansiotulojen varassa elä- viä. Korotuksen kustannusvaikutus olisi valtiol- le arviolta 41,1 miljoonaa euroa vuonna 2009.

Valiokunta pitää etuuksien korottamista myönteisenä lapsiperheiden ja pienimmällä sai- rauspäivärahalla olevien aseman parantamisen kannalta. Tasokorotus on tärkeä myös sen vuok- si, että se vähentää tarvetta viimesijaiseen tur- vaan eli toimeentulotukeen. Valiokunta on useissa kannanotoissaan painottanut ensisijais- ten, syyperusteisten etuuksien tason nostamista, jotta tarve toimeentulotukeen vähenisi.

Sosiaaliturvuudistusta valmisteleval komi- tean tavoitteena on työn kannustavuuden paran- taminen, köyhyyden vähentäminen sekä riittä- vän perusturvan tason turvaaminen kaikissa elä-

mäntilanteissa. Tason riittävyyttä on arvioitava myös nyt hyväksyttävän uudistuksen jälkeen.

Kansaneläkeindeksin pisteluku vuodelle 2009 on vahvistettu suuremmaksi kuin mitä esitystä annettaessa oletettiin. Jotta sairaus- ja van- hempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vä- himmäismäärä olisi työmarkkinatuen suuruinen 1 päivästä tammikuuta 2009 alkaen, valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettävää päi- värahan määrää nostettavaksi indeksin piste- lukua vastaavasti eli 21,98 euron sijasta 22,04 euroon arkipäivältä.

### *Aloite*

Valiokunnan mietintö toteuttaa aloitteen sisäl- lön. Koska ehdotettu sääntelytarve on näin pois- tunut, aloite ehdotetaan hylättäväksi.

### *Päätösehdotus*

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveys- valiokunta ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 11 luvun 7 § muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus) ja*

*että lakialoite LA 63/2007 vp hylätään.*

### *Valiokunnan muutosehdotus*

11 luku

#### **Päivärahaetuuksien määrä**

7 §

*Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä eri- tyishoitorahan vähimmäismäärä*

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä eri- tyishoitorahan vähimmäismäärä on 22,04 euroa arkipäivältä.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                            |                      |
|------|----------------------------|----------------------|
| pj.  | Juha Rehula /kesk          | Jukka Mäkelä /kok    |
| vpj. | Sirpa Asko-Seljavaara /kok | Håkan Nordman /r     |
| jäs. | Risto Autio /kesk          | Päivi Räsänen /kd    |
|      | Hannakaisa Heikkinen /kesk | Paula Sihto /kesk    |
|      | Arja Karhuvaara /kok       | Anni Sinnemäki /vihr |
|      | Anneli Kiljunen /sd        | Lenita Toivakka /kok |
|      | Marjaana Koskinen /sd      | Erkki Virtanen /vas. |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

## VASTALAUSE

**Perustelut***Sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahat*

11 luvun 7 §. *Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä.* Valiokunnan mietinnön mukainen korotus 6,82 eurolla päivää kohti sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahoihin on merkittävä yksittäinen myönteinen muutos vähimmäisturvan parantamiseksi.

Elinkustannusten ja ansiotason muutos viimeisen 15 vuoden aikana, jolloin sairausvakuutuksen vähimmäisturvaa ei ole korotettu yleistä kustannustasoa vastaavasti, on tosiasiaa leikkannut kuitenkin päivärahaa siinä määrin, että tämäkään korotus ei turvaa riittävästi sairauden aikaista toimeentuloturvaa. Erityisesti lapsiperheiden osalta sekä pitkään sairastavien ja kalliita lääkkeitä käyttävien osalta päiväraha korotettunakin on edelleen riittämätön. Sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahaa ei nykyisen lain mukaan koroteta lasten lukumäärän perusteella, kuten toimeentulotuessa ja työttömyysturvassa.

Ehdotin nimissäni olevan lakialoitteen mukaisesti (LA 87/2008 vp), että vuoden 2009 alusta (1.1.—30.6.2009) sairausvakuutuslain vähimmäispäivärahoja, kuten sairaus-, äitiys-, vanhempainpäivärahaa ja erityishoitorahaa, korotetaan nykyisestä 380 eurosta kuukaudessa vuoden 2009 yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen tasolle. Tämä on 4,6 prosentin kansaneläkeindeksitarkistuksella vuodelle 2009 584,14 euroa kuukaudessa. Lakialoitteen mukaisesti ehdotin, että sairausvakuutuksen kaikki vähimmäispäivärahat kytkettäisiin suoraan kansaneläkelaisissa olevaan säännökseen yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen määrästä. Eläketason myöhemmät muutokset nostaisivat automaattisesti sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahoja.

Lisäksi ehdotin, että näin korotettuja vähimmäisturvaetuuksia ja kansaneläkettä edelleen korotettaisiin 100 eurolla kuukaudessa 1.7.2009 lukien.

*Vähimmäispäivärahojen sitominen kansaneläkeindeksiin ja lapsikorotusten lisääminen sairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoihin*

11 luvun 7 §:n uusi 2 momentti. Ehdotin uutena säännöstä, jonka mukaan 7 §:n 1 momentissa mainitut vähimmäisetuudet ja niiden määräytymisperusteet sekä lisättäväksi ehdotetut lapsikorotukset sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään lukuun ottamatta tämän lain 11 luvun 1 §:ssä mainittuja tulorajojen ja työtulojen määriä. Tässä momentissa säädetty rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammiukuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus lasketaan.

11 luvun 7 §:n uusi 3 momentti (*Lapsikorotus*). Ehdotin uutta säännöstä, jonka mukaan sairaus- ja vanhempainrahaa saavan päivärahaa nostettaisiin huollettavien lasten lukumäärän mukaan porrastetulla lapsikorotuksella. Tällä hetkellä sairaus- ja vanhempainrahoja ei koroteta huollettavien lasten aiheuttamien lisäkustannusten perusteella, kuten työttömyysturvan osalta säädetään työttömyysturvalaissa. Uuden 7 §:n 3 momentin mukaan sairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahan saajalle, jolla on huollettavanaan 18 vuotta nuorempi lapsi, maksetaan päiväraha korotettuna lapsikorotuksella, jonka suuruus yhdestä lapsesta on 4,21 euroa, kahdesta lapsesta yhteensä 6,18 euroa ja kolmesta tai useammasta lapsesta yhteensä 7,97 euroa.

**Ehdotus**

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena päit-  
si 11 luvun 7 § muutettuna seuraavasti:*

**Vastalauseen muutosehdotus**

11 luku

**Päivärahaetuuksien määrä**

7 §

*Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä eri-  
tyishoitorahan vähimmäismäärä*

*Sairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivä-  
rahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä  
on kansaneläkelain (568/2007) 19 §:ssä tarkoi-  
tetun yksinäisen henkilön täyden kansaneläk-  
keen määrä kuukaudessa, ja päivärahan vähim-*

*mäismäärä saadaan jakamalla kuukauden vä-  
himmäismäärä 21,5:llä.*

*Sairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivä-  
rahan saajalle, jolla on huollettavanaan 18  
vuotta nuorempi lapsi, maksetaan päiväraha ko-  
rotettuna lapsikorotuksella, jonka suuruus yh-  
destä lapsesta on 4,21 euroa, kahdesta lapsesta  
yhteensä 6,18 euroa ja kolmesta tai useammasta  
lapsesta yhteensä 7,97 euroa.*

*Edellä 1 momentissa säädettyt vähim-  
mäisetuudet ja niiden määräytymisperusteet  
sekä 2 momentissa säädettyt lapsikorotukset si-  
dotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansan-  
eläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001)  
säädetään, lukuun ottamatta tämän lain 11 lu-  
vun 1 §:ssä mainittuja tulo rajojen ja työtulojen  
määriä. Tässä momentissa säädettyt rahamäärät  
vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua,  
jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa mak-  
settavina olevien kansaneläkkeiden suuruus las-  
ketaan.*

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2008

Erkki Virtanen /vas